

Agendapunt:

Meppel.

Aan de Gemeenteraad.

Vertrouwelijkheid:
Openbaar

Raadsvoorstel nr.
1894062

Onderwerp:

Huisvesting Taalschool regio Meppel

Voorgesteld besluit:

1. In te stemmen om per 1 augustus 2024 een regionale onderwijsvoorziening op te starten voor nieuwkomerskinderen van 6 – 19 jaar uit de gemeenten Meppel, Staphorst, Westerveld en De Wolden.

2. Onder voorbehoud van positieve besluitvorming deelnemende gemeenten een bedrag van € 245.000 beschikbaar te stellen ter dekking van de huisvestingslasten van de Taalschool voor een periode van 3 jaar:

- 2024: € 65.000
- 2025: € 50.000
- 2026: € 65.000
- 2027: € 65.000

3. De huurlasten te dekken uit de algemene bufferreserve onder voorbehoud van besluitvorming over de voorgenomen resultaatbestemming bij de jaarstukken 2023.

Inleiding:

Ook nieuwkomerskinderen hebben recht op onderwijs. Vaak spreken zij geen Nederlands als zij met school starten. Er zijn verschillende mogelijkheden om deze groep leerlingen onderwijs te bieden. Een mogelijkheid is om kinderen meteen op reguliere scholen te laten instromen. Dit is voor de betreffende scholen een grote opgave. Daarom wordt er vaak gekozen om kinderen eerst een jaar naar een nieuwkomersklas te laten gaan. Daar wordt veel aandacht besteed aan de Nederlandse taal. Daarna stromen kinderen alsnog in het reguliere onderwijs in, waar het nog 4-5 jaar duurt voordat zij op hetzelfde taalniveau zitten als hun klasgenoten.

In de gemeente Meppel wordt al lange tijd onderwijs voor nieuwkomers in het primair onderwijs (6-12 jaar) georganiseerd in de vorm van speciale nieuwkomersklassen. In deze klassen zaten vooral leerlingen uit Meppel, de Wolden en een enkeling uit andere gemeenten, zoals Staphorst en Westerveld. In de loop van 2022 is daarnaast het onderwijs aan Oekraïense vluchtelingen opgezet, waaronder een tijdelijke onderwijsvoorziening voor het voortgezet onderwijs (12-19 jaar). Inmiddels wordt zowel in het nieuwkomersonderwijs voor primair onderwijs als voortgezet onderwijs lesgegeven aan nieuwkomers van allerlei nationaliteiten. De afdeling voor het voortgezet onderwijs wordt een officieel ISK, een internationale schakelklas. Voor dit onderwijs was Meppel tot voor kort afhankelijk van de ISK's in Hoogeveen en Zwolle.

Zowel in Meppel als in omliggende gemeenten wordt het nieuwkomersonderwijs met grote uitdagingen geconfronteerd. Het onderwijs is versnipperd over meerdere locaties, het is moeilijk om voldoende personeel te vinden en in het reguliere onderwijs is de benodigde expertise voor deze specifieke doelgroep, ook wanneer zij klaar zijn met het nieuwkomersonderwijs, vaak nog onvoldoende aanwezig.

Gemeenten en schoolbesturen in de regio Meppel werken daarom samen om het nieuwkomersonderwijs vorm te geven. Inmiddels is iets minder dan de helft van de leerlingen die momenteel onderwijs in Meppel volgt, ook woonachtig in de gemeente. De overige kinderen zijn afkomstig uit omliggende gemeenten.

De schoolbesturen van Promes en VOMEIO hebben in de zomer van 2023 een visiedocument opgesteld voor het inrichten van een Taalschool voor de regio Meppel. Daarin wordt voorgesteld om alle onderwijs aan nieuwkomers in het primair en voortgezet onderwijs te concentreren op één locatie. Door meer volume te creëren kan een stabiele, sterke onderwijsorganisatie worden neergezet en ontstaat een breed expertisecentrum voor onderwijs aan anderstalige kinderen. Dit draagt bij aan de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs, creëert het een aantrekkelijke werkplek voor de schaarse NT2-docenten (Nederlands als tweede taal-docenten), verbetert de doorstroom naar reguliere scholen en voorkomt segregatie.

Beoogd (maatschappelijk) effect

Een sterke regionale onderwijsvoorziening voor kwalitatief goed onderwijs aan nieuwkomers in het primair en voortgezet onderwijs.

Argumenten

1.1 Taalschool draagt bij aan kwalitatief goed onderwijs aan anderstalige kinderen

Het bieden van voldoende onderwijsplaatsen aan anderstalige kinderen valt onder de zorgplicht van de gemeente. Het nieuwkomersonderwijs wordt nu versnipperd georganiseerd op verschillende onderwijslocaties, die ook nog eens regelmatig wisselen. In combinatie met het feit dat de schaarse NT2-docenten graag in een groter team met een vaste locatie werken zorgt dat ervoor dat de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs onder toenemende druk staat. Door alle nieuwkomersonderwijs te concentreren op één locatie ontstaat een sterke onderwijsorganisatie die in staat is om nieuwkomerskinderen voor te bereiden op succesvolle integratie in het reguliere onderwijs.

Onderwijs aan anderstalige kinderen vraagt bovendien specifieke expertise, onder meer omdat vluchtelingenkinderen de Nederlandse taal niet machtig zijn en soms traumatische ervaringen hebben meegemaakt. Deze expertise is vaak niet of onvoldoende aanwezig in het reguliere onderwijs. Met het inrichten van een regionale taalschool wordt kennis en expertise gebundeld en beschikbaar voor het reguliere onderwijs. De periode van 3 jaar wordt gebruikt om te onderzoeken of en hoe het nieuwkomersonderwijs op termijn zoveel mogelijk binnen het reguliere onderwijs kan worden vormgegeven.

1.2 Een taalschool voorkomt segregatie in het reguliere onderwijs

Op dit moment is het nieuwkomersonderwijs (NKO) gehuisvest binnen een reguliere basisschool. We merken dat veel leerlingen, wanneer zij klaar zijn met het NKO, doorstromen naar de reguliere afdeling van de school. Terwijl zij op alle scholen in Meppel welkom zijn en andere scholen vaak zelfs dichterbij zijn. Hierdoor ontstaat relatief weinig spreiding van anderstalige leerlingen over de verschillende scholen in Meppel.

Wanneer de taalschool op zichzelf staat moet elke leerling die uitstroomt naar het reguliere onderwijs een bewuste keuze maken. Op dezelfde school blijven is geen optie. We verwachten dat daardoor op natuurlijke wijze een betere spreiding zal ontstaan. Deze spreiding is wenselijk, omdat segregatie daarmee verminderd wordt

en integratie bevordert. De gemeente is wettelijk verplicht (Wet Primair Onderwijs) om met het onderwijs te praten over het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie.

1.3 Een regionale aanpak is toekomstbestendig en sluit aan bij de huidige werkwijze
Het nieuwkomersonderwijs wordt op dit moment al in samenwerking met omliggende gemeenten georganiseerd. Op 1 januari 2024 gingen 110 anderstalige kinderen naar school in Meppel (5 groepen basisonderwijs, 2 groepen voortgezet onderwijs), waarvan een deel afkomstig uit buurgemeenten.

Herkomst leerlingen die onderwijs volgen in Meppel stand 1 januari 2024 (incl. wachtlijst)			
Gemeente van herkomst	Leerlingen basisonderwijs (NKO)	Leerlingen Voortgezet Onderwijs (ISK)	Totaal
Meppel	34	12	46
Westerveld	16	18	34
Staphorst	17		17
De Wolden	4	5	9
Steenwijkerland	4		4
Totalen	75	35	110

De verwachting is dat het aantal nieuwkomerskinderen de komende jaren toeneemt, onder meer vanwege de recent aangenomen spreidingswet en het feit dat de meeste nieuwkomersvoorzieningen in de regio tegen capaciteitsproblemen aanlopen.

Met een regionale aanpak zorgen we voor een kwaliteit goed onderwijsaanbod voor deze leerlingen, ongeacht de lokale, regionale, landelijke en mondiale situatie van het moment. Zo is het nieuwkomersonderwijs (NKO) in Meppel in 2022 flink opgeschaald door de plotselinge instroom van Oekraïense leerlingen.

Ook in omliggende gemeenten zijn tijdelijke onderwijsvoorzieningen ingericht, omdat er in de basis geen voorziening aanwezig was. Tijdelijke en kleine voorzieningen zijn kwetsbaar. De kwaliteit van het onderwijs is minder gewaarborgd en het is lastiger om personeel vast te houden. Door een voorziening met een regiofunctie op te zetten zorgen we voor kwalitatief goed en toekomstbestending nieuwkomersonderwijs. Op- en afschalen is makkelijker wanneer de basis aanwezig is.

1.4 Gemeente Steenwijkerland participeert mogelijk ook

Ook de gemeente Steenwijkerland staat positief tegenover deelname in de taalschool. Op het moment van schrijven zijn de gesprekken tussen gemeente en schoolbesturen hierover nog gaande. Indien Steenwijkerland aanhaakt, draagt de gemeente ook naar rato van het aantal leerlingen bij in de huisvestingslasten.

1.5 Locatie Werkhorst 36-40 is geschikt en beschikbaar

In Meppel en omliggende gemeenten zijn geen (school)gebouwen die voldoende capaciteit hebben om alle nieuwkomersonderwijs op één locatie aan te bieden. De

beoogde locatie aan de Werkhorst heeft die ruimte wel en komt per 1 augustus beschikbaar. Het gebouw heeft al enkele jaren een onderwijsfunctie. Het wordt gehuurd door Terra VO. Dat maakt dat het gebouw eenvoudig en zonder ingrijpende aanpassingen ingezet kan worden voor de Taalschool.

1.6 Geconcentreerde huisvesting is noodzakelijk om nieuwkomers onderwijs te kunnen blijven bieden

We zouden ervoor kunnen kiezen om geen regionale taalschool te ondersteunen, maar vooral lokaal onderwijs te verzorgen op de manier waarop dat tot nu toe is gebeurd: versnipperd over leegstaande lokalen op verschillende bestaande locaties. De verwachting is echter dat het dan heel moeilijk zal zijn om docenten te vinden en te behouden. De huidige docenten hechten veel waarde aan het vooruitzicht volgend schooljaar een eigen gebouw en groot team te hebben. Mocht dit niet doorgaan, dan is de verwachting dat er volgend schooljaar geen of te weinig docenten zijn om onderwijs te bieden. Dit betekent dat de wachtlijsten oplopen en leerlingen noodgedwongen thuis komen te zitten.

2.1 Huisvestingslasten worden gezamenlijk gedragen

Er zijn geen bestaande schoolgebouwen beschikbaar die voldoende capaciteit bieden om het alle nieuwkomersonderwijs te concentreren op één locatie. Alternatieve huisvesting is daarom noodzakelijk om dit initiatief te realiseren. Dit brengt huurlasten met zich mee. Alle deelnemende gemeenten hebben aangegeven voor de komende drie jaren bereid te zijn naar rato van het aantal leerlingen bij te dragen in de huisvestingslasten onder voorbehoud van besluitvorming door colleges en gemeenteraden. Op dit moment ontvangt Meppel nog geen financiële bijdrage vanuit andere gemeenten. De exploitatielasten van de taalschool worden in rekening gebracht bij de schoolbesturen.

2.2 De raad heeft budgetrecht

De huurlasten voor de Taalschool zijn niet opgenomen in de meerjarenbegroting. Dit voorstel raakt daarom het budgetrecht van de gemeenteraad. Ook in de andere deelnemende gemeenten moet nog besluitvorming plaatsvinden.

3.1 Er is snel duidelijkheid nodig over een locatie

Het instellen van een bestemmingsreserve en een onttrekking daaruit is een raadsbevoegdheid. In dit geval is dat onderdeel van het vaststellen van de jaarrekening 2023 op 20 juni 2024. Ter voorbereiding op het nieuwe schooljaar heeft het onderwijs eerder duidelijkheid nodig over waar het nieuwkomersonderwijs plaats gaat vinden. Voor het behouden van het BRIN-nummer en de ISK-licentie is een fysiek adres nodig. In verband met de verwerkingstijd bij DUO/OCW is zo snel mogelijk duidelijkheid nodig over de locatie. Daarnaast wordt voor drie groepen nieuwkomers momenteel tijdelijk huisvesting gehuurd bij NHL Stenden. Dat huurcontract eindigt medio juli. Ook voor het al dan niet verlengen van tijdelijke contracten in het nieuwkomersonderwijs is besluitvorming over de taalschool noodzakelijk.

3.2 Behoeft aan een Taalschool is een direct gevolg van de opvang van vluchtelingen

Meppel biedt al lange tijd opvang aan mensen die hun thuisland hebben moeten ontvluchten. Het gaat zowel om statushouders, crisisnoodopvang als de opvang van mensen die de oorlog in Oekraïne zijn ontvlucht. Voor de kinderen onder hen is het van wezenlijk belang dat ze naar school kunnen en zo goed mogelijk kunnen integreren. De behoefte aan een Taalschool komt dan ook direct voort uit de opvang

van vluchtelingen in Meppel en omliggende gemeenten. Daarom wordt voorgesteld de huisvestingslasten te dekken uit de beoogde bestemmingsreserve.

Kantttekeningen

1.1 Taalschool idealiter niet of minder nodig

In de meest ideale situatie is een zelfstandige taalschool niet nodig, omdat kinderen een passend onderwijsaanbod krijgen op een reguliere school. De praktijk leert echter dat dit nog niet mogelijk is. In het reguliere onderwijs is nog onvoldoende expertise aanwezig om deze specifieke doelgroep goed te begeleiden. Om die reden wordt de periode van 3 jaar benut om in te zetten op brede expertisedeling en wordt onderzocht in hoeverre de taalschool als zelfstandige voorziening op den duur kan worden afgeschaald.

1.2 Geen aanvullende bekostiging van het Rijk

De gemeente heeft een zorgplicht voor het bieden van voldoende onderwijsplekken aan nieuwkomerskinderen. Het inrichten van een zelfstandige voorziening is echter een keuze. Om die reden is geen sprake van aanvullende bekostiging vanuit het Rijk. Daar staat tegenover dat alle deelnemende gemeenten hebben aangegeven bereid te zijn bij te dragen in de huisvestingslasten naar rato van het aantal leerlingen. Op dit moment ontvangt gemeente Meppel nog geen enkele huisvestingsvergoeding voor de leerlingen uit andere gemeenten die in Meppel naar school gaan.

3.1 Nog geen besluit bestemmingsreserve

Het instellen van een bestemmingsreserve en een onttrekking daaruit is een raadsbevoegdheid. In dit geval is dat onderdeel van het vaststellen van de jaarrekening 2023 op 20 juni 2024. Voor het onderwijs is het noodzakelijk om eerder duidelijkheid te hebben over de locatie .

Integrale afstemming

Onderwijs

Onderwijshuisvesting

Financiën

Financiën

Gemeente Meppel gaat de huurovereenkomst aan met de eigenaar van het pand aan de Werkhorst 36-40. De huurlasten worden gezamenlijk gedragen door de deelnemende gemeenten. De exploitatielasten worden in rekening gebracht bij de uitvoerende schoolbesturen. De huurlasten voor rekening van de gemeente Meppel worden gedekt uit de algemene bufferreserve, vooruitlopend op de resultaatbestemming jaarrekening 2023.

Omschrijving	Program ma	Inkomsten /Uitgaven	Bedragen x €1.000 Plus = voordeel / min = nadeel			
			2024	2025	2026	2027
Huurlasten Taalschool Regio Meppel	4	U	35	105	140	140
Af: beoogde bijdrage deelnemende gemeenten	4	I	-20	-55	-75	-75
Exploitatiekosten kleine aanpassingen	4	U	50			
TOTAAL			65	50	65	65

Effecten overige programma's

N.v.t.

Communicatie

Na besluitvorming worden schoolbesturen, omwonenden en overige gebruikers van de beoogde locatie geïnformeerd.

Uitvoering

Na besluitvorming wordt dit voorstel uitgewerkt in een samenwerkingsconvenant met de deelnemende gemeenten en schoolbesturen. Het convenant wordt ter vaststelling wordt aangeboden aan het college. De huurovereenkomst wordt per 1 augustus 2024 aangegaan onder voorbehoud van positieve besluitvorming deelnemende gemeenten.

Effecten op pijlers duurzaamheid

N.v.t.

Bijlagen

Visie Taalschool Regio Meppel – juni 2023

Burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

A.J. Kastelein R.T.A. Korteland